

## Saateks koostajalt

Res Musica kolmas number põhineb 2010. aasta 15.–17. oktoobrini Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias peetud kuuenda rahvusvahelise muusikateooria konverentsi valitud ettekannetel. Konverentsi üldteemaks oli muusika hierarhiline analüüs, konkreetsemalt Schenkeri analüüsi-meetod. Teatavasti on mis tahes hierarhiline analüüs mõeldamatu ilma selgete eelistusteta, mis aga Schenkeri meetodi puhul pole sugugi üheselt mõistetavad. Kas Schenkeri analüüs on eelkõige teadus, kunst või ideoloogia? Kas Schenkeri analüüsi tulemi – hierarhilise häältejuhtimisgraafi – moodustamisel antakse eelisasend kontrapunktile, harmooniale, meloodiale, rütmile (meetrumile) või vormile (vormindusele)? Kas on olemas ja võimalik ainult üks Schenkeri analüüs või mitu analüüsi, neist igaüks oma eelistusega? Kas on üldse võimalik seostada Schenkeri analüüsi rakendamisel saadud tabavaid tähelepanekuid nii, et neist moodustuks loogiliselt vastuoludeta ning ajalooliselt põhjendatud teooria?

Käesoleva numbri artiklite enamik püüab eelmainitud küsimustele kas ühel või teisel viisil vastata. Positsioonid, millelt vastused antakse, võib üldistatult jagada kolme suuremasse gruppi: 1) Schenkeri analüüsist muusikateooria kontekstis aktsepteeritava teadusliku meetodi arendamine on võimalik Schenkeri sõnastatud põhieeldustest loobumata, 2) sellest aktsepteeritava teadusliku meetodi arendamine ei ole võimalik vähemalt mõningatest põhieeldustest loobumata, ning 3) Schenkeri meetodi peamine väärtus ei seisne teaduslikkuses, vaid interpreteerimisvõimes, mistõttu meetodi reformimine teaduslikel alustel võib seda pigem kahjustada.

Esimesena mainitud positsiooni esindavad peamiselt **David Neumeyer** ja **Olli Väisälä**. Neumeyeri sõnul on Schenkeri meetodile omistatud liigne ideoloogilisus ja subjektiivsus ületatav n.-ö pluralistlikus praktikas, mille puhul Schenkeri analüüs moodustab vaid ühe tüübi paljude võimalike hierarhiliste analüüsimeetodite seas. Ühe sellise praktikana võib mõista ka Väisälä väljapakutud struktuurilisi determinante, mis – kombineerituna

harmoonia ja häältejuhtimisnormidega – võimaldavad veenvamat analüüsi. Erinevate analüüsi-traditsioonide võrdluses (mida võib omakorda vaadelda Neumeyeri pluralistliku praktika ühe võimaliku rakendusena) demonstreerib meetodite varjatud eelistusi oma artiklis ka **Patrick McCreless**.

Teisena nimetatud positsiooni esindavad **Mart Humal** ja **Ildar Khannanov**. Kui Humala sõnul võib Schenkeri analüüsi arendada sisemiste vastuoludeta teooriaks *Ursatz*'i ja seda moodustavate liinide – *Urlinie* ja *Baßbrechung*'i – asendamisel viiehäälse häältejuhtimismaatriksiga, siis Khannanovi sõnul oleks see võimalik alles Schenkeri analüüsile omase pseudohierarhia asendamisel tegeliku hierarhiaga, mille puhul iga struktuuritasand on määratletud vaid sellele omaste tunnuste kaudu.

Kolmandat positsiooni esindavad **Poundie Burstein** ja **Stephen Slottow**. Bursteini sõnul ei kajasta Schenkeri analüüsimeetodi parimad näited mitte niivõrd empiirilist, kuivõrd hermeneutilist protsessi, mille eesmärgiks on leida teose kõige efektiivsem kuulamisviis. Nõudmine, et analüüsi käigus leitud iseärasused oleksid teosele olemuslikuna empiirilisel kontrollitavad, tähendaks paljude sisukaimate näidete diskvalifitseerimist. Slottow' sõnul tuleks Schenkeri analüüsi mõista aga interpreteerivana, millele analoogiliselt esituskunstiga on omane subjektiivsus ning praktika suur osakaal. Mõlemad autorid rõhutavad Schenkeri analüüsi pedagoogilist aspekti näidates, kuidas see stimuleerib mõtlemist.

Lisaks eelnimetatutele sisaldub käesolevas kogumikus veel kaks artiklit autoritelt, kelle esmaseks eesmärgiks ei ole polemiseerida metodoloogia üle, vaid demonstreerida analüüsimeetodite rakendatavust. **Cecilia Oinas** näitab, kuidas Schenkeri analüüsi on võimalik siduda teose interpretatsiooniga ning **Avo Sõmer** demonstreerib, kuivõrd viljakaks võib osutada heliteose mõningate aspektide avamisel kujutava kunsti kontekst.

Muusikateaduse suhteliselt spetsiifilisest valdkonnast tingituna on seekordse *Res Musica* numbri

põhiartiklid inglise keelses. Eesmärgiga tuua nende sisu lähemale emakeelsele lugejale on artiklid varustatud laiendatud eestikeelsete kokkuvõtetega. Kuna mainitud kokkuvõtted kommenteerivad võrdlemisi suurel määral analüütilisi näiteid, peaks ka ainult numbri eestikeelsete osade lugeja saama ülevaate lõppjärgeldusteni viinud arutluskäikudest. Analoogiliselt varasemate *Res Musica* numbritega, on ka siin avaldatud artiklid anonüümselt retsen-seeritud kahe vastava valdkonna tippeksperdi

poolt, kellele kuulub koostaja sügav tänu. Koostaja kõige suurem tänu kuulub aga Mart Humalale, kes konverentsi ideelise juhina võttis enda kanda ka artiklite esmase ja kõige töömahukama toimetamise ning kokkuvõtete eesti keelde tõlkimise.

Kuues rahvusvaheline muusikateooria konverents Tallinnas peeti projekti „Muusika funktsionaalsed aspektid“ raames ning seda rahastas Eesti Teadusfond (ETF 8497).

Kerri Kotta